

Γράφει μελωδίες μόνο με ένα δάκτυλο

> Ο Στέλιος Πισής είναι καθηλωμένος για χρόνια στο κρεβάτι, αλλά μεγαλουργεί με τη δύναμη της ψυχής

Της Κίκας Κασινίδου

«Αντίκρου σου ορθός, ωσάν θαυμαστικό στο τέλος πρότασης που δεν λέγεται, απωρώ ποιος χορογράφισε την πλήρη ακινησία σου»

Στίχοι Πάμπου Κουζάλη αφιερωμένοι στον Στέλιο Πισή. Στον άνθρωπο, στον αυτοδίδακτο μουσικό και συνθέτη που η δύναμη της ανθρώπινης θέλησης βρήκε την απόλυτη μετουσίωσή της. Στα πέντε του χρόνια διαγνώστηκε με μυϊκή δυστροφία, στα 10 άρχισε να χρησιμοποιεί αναπηρικό καροτσάκι και τα τελευταία χρόνια είναι καθηλωμένος στο κρεβάτι. Μπορεί να κινεί μόνο το ένα δάκτυλό του. Αρκετό, όμως, γι' αυτόν και για όσους δεν έπαισαν ποτέ να αγωνίζονται, να δημιουργεί με το ίδιο πάθος για 20 χρόνια τώρα. Κι όταν δεν θα μπορεί να κάνει πια ούτε αυτό, ξέρει τον τρόπο για να συνεχίσει, ακόμα κι αν αυτό θα πρέπει να το κάνει με την κίνηση των βλεφάρων του. Το βράδυ της Τετάρτης, 2 Φεβρουαρίου, το Δημοτικό Θέατρο Στροβόλου γέμισε με τις μελωδίες του Στέλιου Πισή, σε μια συναυλία στην οποία έδωσαν τον παρών τους γνωστοί και αγαπημένοι Έλληνες και Κύπριοι καλλιτέχνες. Ο Αντώνης Βαρδής, ο Αντώνης Ρέμος,

Στις 2 Φεβρουαρίου παρακολούθησε μέσω τηλεδιάσκεψης συναυλία με γνωστούς Έλληνες και Κύπριους καλλιτέχνες στο Δημοτικό Θέατρο Στροβόλου, αφιερωμένη στα 20 χρόνια δημιουργίας του

ο Αλκίνοος Ιωαννίδης, ο Δημήτρης Φανής. Ήταν μια μουσική παράσταση-αφιέρωμα στα 20 χρόνια δημιουργίας του Στέλιου Πισή, η οποία διοργανώθηκε από τον Σύνδεσμο Γονέων και Φίλων Καρδιοπαθών Παιδιών.

Ήταν ο δικός τους τρόπος για να πουν ένα μεγάλο ευχαριστώ στον Στέλιο, ο οποίος πριν από ένα χρόνο «έγραψε με πολλή αγάπη τραγούδι για τα παιδιά με εκ γενετής καρδιοπάθειες», με την ευκαιρία των 25 χρόνων λειτουργίας του συνδέσμου. «Μέσα από τις δικές μας δυσκολίες και εμπειρίες όσον αφορά το θέμα υγείας, αισθανθήκαμε την ανάγκη να διοργανώσουμε αυτή την εκδήλωση για να μεταφέρουμε σε όλο τον κόσμο μέσα από τις συνθέσεις του Στέλιου Πισή τη δύναμη της ψυχής, τη θέληση για δημιουργία, παράδειγμα προς μίμηση για όλους μας». Ο Στέλιος ήταν παρών στην απουσία του, καθώς παρακολούθησε τη μουσική παράσταση μέσω τηλεδιάσκεψης. Δεν είχαμε την ευκαιρία να μιλήσουμε μαζί του. Μιλήσαμε, όμως, με την αδελφή του Χριστίνα και τον γγώρσο, μέσα από τα δικά της βιώματα, μέσα από τα μάτια της δικής της ψυχής.

Ο Στέλιος Πισής γεννήθηκε στη Λεμεσό το 1976 και το μουσικό του ταλέντο αναδύθηκε στα πέντε του χρόνια. Εκείνη την εποχή η Χριστίνα, που είναι μεγαλύτερή του, έκανε μαθήματα πιάνου, αλλά τη συγκεκριμένη μέρα, η μελωδία από ένα γνωστό τραγούδι που ακούστηκε στο πιάνο δεν ήταν από τα δικά της χέρια. Ήταν ο Στέλιος και ήταν η δική της πορεία που τον οδήγησε σ' αυτό που κατάφερε να γίνει σήμερα. Ξεκίνησε αυτοδίδακτος και έπαιζε πιάνο. Την ίδια χρονιά παρουσίασε κάποια κινητικά προβλήματα και οι γιατροί διέγνωσαν ότι έπασχε από μυϊκή δυστροφία. Για να αντιμετωπίσει τις κινητικές δυσκολίες που προκάλυψε η ασθένεια βρήκε διέξοδο στα ηλεκτρονικά μουσικά όργανα, κι όταν στα δέκα του χρόνια χρειάστηκε να καθίσει σε αναπηρικό καροτσάκι, η αγάπη και το πάθος του για τη μουσική παρέμειναν αναλλοίωτα. Άρχισε να παρακολουθεί μαθήματα Μουσικής με καθηγητή στο σπίτι και παράλληλα ανακάλυψε την ικανότητα του στο τραγούδι και τη σύνθεση.

Από το 1990 άρχισε να γράφει μουσική και τραγούδια και τέσσερα χρόνια αργότερα, το 1994, πή-

Αντώνης Βαρδής, Αλκίνοος Ιωαννίδης, η μικρή Μύριαμ και πολλοί άλλοι καλλιτέχνες τίμησαν τον Στέλιο Πισή με συναυλία στο Δημοτικό Θέατρο Στροβόλου. Ο ίδιος, όπως διακρίνεται στην οθόνη, παρακολούθησε μέσω τηλεδιάσκεψης καθηλωμένος στο κρεβάτι.

Πλήρως ακίνητος, αλλά και πλήρως αισιόδοξος

«Ο ΣΤΕΛΙΟΣ», μας λέει η Χριστίνα, «γνωρίζει ότι η ασθένειά του είναι εξελικτική και πάντα προσπαθεί να βρει τρόπους για να αντιμετωπίσει το επόμενο στάδιο για να συνεχίσει να δημιουργεί. Όπως είναι προετοιμασμένος και τώρα. Όταν δεν θα μπορεί να κινεί ούτε το δάκτυλό του, θα δίνει οδηγίες στον ηλεκτρονικό υπολογιστή μόνο με τα μάτια». Και έχει βρει εκείνο τον εξοπλισμό που θα τον βοηθήσει. Η Χριστίνα δεν θυμάται ποτέ τον μικρό αδελφό της να παραπονιέται για την κατάστασή του. Αντιμετώπιζε και αντιμετωπίζει τα πράγματα με αισιοδοξία, κάτι άλλωστε που φαίνεται και στη δουλειά του. Αλλά και η οικογένειά του έχει διαμορφωθεί μέσα από τα βιώματα και τις εμπειρίες του Στέλιου. «Όταν τον βλέπεις να είναι σε πλήρη ακι-

νησία, να δημιουργεί και να μην παραπονιέται για τίποτα, σκέφτεσαι ότι δεν έχεις δικαίωμα να παραπονιέσαι για οτιδήποτε, δεν έχεις δικαίωμα να νιώθεις κατάθλιψη ή κατάπτωση, αλλά να προσπαθείς να βρίσκεις τη δύναμη για να αντιμετωπίσεις τις δυσκολίες». Μέσα από την ασθένειά του αδελφού της η Χριστίνα έγινε πιο δυνατή και πιο ευαισθητοποιημένη σε ανθρώπους που αντιμετωπίζουν προβλήματα. «Όσα μας συμβαίνουν, γίνονται για κάποιο λόγο. Όπως και ο Στέλιος έχει ένα σκοπό να επιτελέσει». Με τη ζωή του γίνεται παράδειγμα για τους γύρω του, ένας φωτεινός σηματοδότης. Η δύναμη της θέλησης δεν είναι ουτοπία, αλλά πραγματικότητα που παίρνει σάρκα και οστά στη ζωή και στο πέρασμα ανθρώπων, όπως ο Στέλιος Πισής.

ρε το πρώτο βραβείο σε διαγωνισμό σύνθεσης τραγουδιού με το τραγούδι «Είναι στολίδι του ουρανού», που ερμήνευσε ο ίδιος. Την επόμενη χρονιά βραβεύτηκε από την ΟΥΝΕΣΚΟ στα πλαίσια του προγράμματος «Artists Across the Frontiers» για το τραγούδι του «Ψηφίδες», το οποίο αναφέρεται στα ψηφιδωτά της κατεχόμενης εκκλησίας της Παναγίας της Κανακαριάς. Το 1996 μπαίνει για τα καλά στο χώρο της σύγχρονης μουσικής τεχνολογίας. Αρχίζει να χρησιμοποιεί ηλεκτρονικό υπολογιστή και συνθεσάιζερ με τη δυνατότητα πλέον να συνθέτει και να ενορχηστρώνει ο ίδιος τα κομμάτια του. Το 1997 κυκλοφόρησε τον ψηφιακό δίσκο «Ψηφίδες». Όλα τα έσοδα από τις πωλήσεις δόθηκαν για φιλανθρωπικό σκοπό. Αυτή ήταν και η πρώτη προσωπική δισκογραφική δουλειά του Στέλιου Πισή.

Το 1999 συνεργάστηκε με τη συμφωνική ορχήστρα του Κρεμλίνου και τον μάεστρο Pavel Ovssianikov στο δεύτερο προσωπικό του δίσκο με τον τίτλο «Υπέρβαση», ο οποίος περιέχει ορχηστρική μουσική. Τον Μάρτιο του 2000 ο Στέλιος τιμήθηκε από το Ινστιτούτο

Νευρολογίας και Γενετικής και τον Σύνδεσμο Μουσικών Κύπρου για την προσφορά των εσόδων από τις πωλήσεις των δύο του δίσκων και γενικά για την όλη κοινωνική προσφορά του. Έδωσε το παρών του σε πολλές καλλιτεχνικές εκδηλώσεις. Τα τελευταία χρόνια η κατάσταση της υγείας του επιδεινώθηκε σταδιακά και σήμερα είναι πλέον καθηλωμένος στο κρεβάτι με αναπνευστήρα. Ούτε αυτό, όμως, στάθηκε δυνατό να σταματήσει τον Στέλιο Πισή από το να δημιουργεί με τη βοήθεια του ηλεκτρονικού υπολογιστή και να γράφει μία-μία τις νότες με το ποντίκι. Ο τρίτος του δίσκος «Κασταλίας και Σειρήνων» κυκλοφόρησε το 2005 με τα έσοδα των πωλήσεων να δίδονται στους Γιατρούς του Κόσμου για ενίσχυση των προσπαθειών ανακούφισης των πληγέντων από το τσουνάμι που έπληξε τη Νότια Ασία το 2005. Τον δίσκο πρόλογησε ο Γιώργος Νταλάρας, ο οποίος έγραψε. «Ο τρόπος που γράφει μουσική και πολύ περισσότερο ο τρόπος που προσφέρει την εργασία του και την ψυχική του, είναι σαν να τον περιέσπευε στη ζωή η χάρις του Θεού και των ανθρώπων».

Την ίδια χρονιά, στις 27 Ιουνίου, απονεμήθηκε στον Στέλιο Πισή το Βραβείο Θέλησης στα πλαίσια της διοργάνωσης των Βραβείων «Leaders of the Year Awards 2004 (Κύπρου)». Ένα χρόνο μετά, του απονεμήθηκε το Βραβείο «Θέλησης και Δύναμης Ψυχής» στην πανελλήνια διοργάνωση των βραβείων «Leaders of the Year 2005» (Ελλάδας). Το Νοέμβριο του 2006 παρουσιάστηκε στο Δημοτικό Θέατρο Στροβόλου το μουσικό έργο του Στέλιου Πισή «Υπέρβαση» με συμμετοχή της Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου και το 2007 τον τοκκιμαντέρ «Στέλιος - Υπέρβαση» των Μιχάλη Κακογιάννη και Πάμπου Κουζάλη, απέσπασε το βραβείο καλύτερης μουσικής στο 4ο Φεστιβάλ Κυπριακών Ταινιών μικρού μήκους και ντοκιμαντέρ. Το 2008 πήρε πρώτο βραβείο στο Φεστιβάλ Δράμας. Την ίδια χρονιά του απονέμεται το βραβείο «Πρόσωπο της Χρονιάς 2007» και κυκλοφορεί ο τέταρτος προσωπικός του δίσκος που περιλαμβάνει τη μουσική και τα τραγούδια της τηλεοπτικής σειράς «Μίλα μου».

Τι είναι η μυϊκή δυστροφία

Η μυϊκή δυστροφία είναι μια γενετική κληρονομική

Ο γολγοθάς άρχισε στο δημοτικό σχολείο

Η Χριστίνα θυμάται πολύ αμυδρά τον Στέλιο στο δημοτικό σχολείο, όταν είχε αρχίσει να δίνει τα πρώτα σημάδια η μυϊκή δυστροφία, να δυσκολεύεται να περπατήσει, να ανέβει τα σκαλιά. Ήταν σε ηλικία, όμως, που δεν μπορούσε ακόμα να συνειδητοποιήσει την κατάστασή του. Όταν πλέον έγινε η διάγνωση, ενημερώθηκαν από τους γονείς τους η ίδια και ο δεύτερος αδελφός της ο Κυριάκος, στο βαθμό βέβαια που μπορούσαν να κατανοήσουν σ' εκείνη την ηλικία. Παρόλα αυτά, «ήμασαν από την αρχή δεκτικοί και ανοικτοί σ' αυτό που συνέβαινε. Αγκαλιάσαμε τον Στέλιο με πολλή αγάπη». Ο Στέλιος έπρεπε να διακόψει τη φοίτησή του στο κανονικό σχολείο και καθημερινά ο πατέρας του τον πηγαινόεφερε στο Παιδικό Αναρρωτήριο του Ερυθρού Σταυρού στα Πολεμίδες. Ο ίδιος ήταν πολύ θετικός στην ασθένειά του και η μουσική έγινε πλέον η μόνιμη σύντροφός του. Με τα κινητικά προβλήματα που αντιμετώπιζε και για να καταφέρει να εκφράσει το ταλέντο του, βρήκε διέξοδο στην τεχνολογία. «Ασχολήθηκε ώρες αμέτρητες για να βρει τρόπους και προγράμματα για να συνθέτει και να ενορχηστρώνει τα κομμάτια του». Η οικογένειά του ήταν πάντα δίπλα του. Τα πρώτα τραγούδια που μελοποίησε ήταν σε στίχους του πατέρα του, Κλείτου Πισή, ο οποίος αν και καθηγητής Φυσικής, είχε καλλιτεχνικές ευαισθησίες, όπως και η υπόλοιπη οικογένεια. Στη μετέπειτα πορεία του ο Στέλιος μελοποίησε και στίχους του αδελφού του, Κυριάκου. Στίχους έγραφε και ο ίδιος, αλλά τους φύλαγε για να τους τραγουδήσει στη μουσική παράσταση της Τετάρτης, ο Αλκίνοος Ιωαννίδης.

κή πάθηση των μυών, η οποία εκδηλώνεται με περισσότερες από 40 διαφορετικές μορφές. Περιλαμβάνει μια μεγάλη κατηγορία ασθενών, ενώ υπάρχουν αρκετές διαβαθμίσεις σε ό,τι αφορά τη σοβαρότητα των περιστατικών και το προχωρημένο στάδιο στο οποίο βρίσκονται οι ασθενείς. Χαρακτηριστικό σύμπτωμά της είναι η προοδευτική αδυναμία που επηρεάζει διάφορους μύες στα άνω και κάτω άκρα. Σε μερικές, όμως, περιπτώσεις, προσβάλλει τους μύες του αναπνευστικού συστήματος και της καρδιάς, με σοβαρές επιπτώσεις στην υγεία του ασθενή, χωρίς όμως να επηρεάζεται η νοητική ικανότητά του. Η κληρονομικότητα της πάθησης ποικίλλει και ορισμένες μορφές της κληρονομούνται μόνο σε αγόρια, όπως είναι το σύνδρομο DUCHENNE. Αρχίζει στην παιδική ηλικία και εξελίσσεται σταδιακά, ενώ υπάρχουν διάφορες διαβαθμίσεις. Στο παρόν στάδιο η θεραπεία της μυϊκής δυστροφίας είναι υποστηρικτική με φάρμακα και φυσιοθεραπεία. Όμως, οι ιατρικές έρευνες προχωρούν και τα τελευταία χρόνια έχουν σημειωθεί μερικές ελπιδοφόρες ανακαλύψεις που αποσκοπούν στη διόρθωση του γενετικού λάθους.

Ανάλογα με το γονιδιακό σφάλμα είναι και η ηλικία έναρξης των συμπτωμάτων. Τα πιο βαριά περιστατικά αρχίζουν, συνήθως, στην παιδική ηλικία (3-10 ετών). Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις όπου τα συμπτώματα μπορεί να παρουσιαστούν σε κατοπινό στάδιο της ζωής. Η συχνότητα της DUCHENNE είναι ένα περιστατικό στις 3.000 γεννήσεις και στις οικογένειες, όπου έγινε γενετική διάγνωση, γίνεται προγεννητικός έλεγχος. Αν όμως το γενετικό λάθος δεν είναι γνωστό σε μια οικογένεια, τότε δεν μπορεί να γίνει ανίχνευση των υγιών φορέων, διότι πρόκειται για ένα πολύ μεγάλο γονίδιο. Επίσης, σε ένα ποσοστό οικογενειών δεν υπάρχει ιστορικό και δεν υπάρχει μητέρα φορέας. Το γενετικό λάθος συμβαίνει στη γέννηση. Τα περιστατικά αυτά είναι μεμονωμένα και αποτελούν το ένα τρίτο των ασθενών. Η νόσος έχει το φυλοσύνδετο τύπο κληρονομικότητας. Αυτό σημαίνει ότι η μητέρα είναι υγιής φορέας, δεν το γνωρίζει και όταν αποκτήσει αγοράκι πιθανόν να είναι προσβεβλημένο, ενώ τα κορίτσια πιθανά φορέας.